

І.С. Лісецька

Роль студентського наукового гуртка в підготовці висококваліфікованих фахівців під час дистанційного навчання

Івано-Франківський національний медичний університет, Україна

Modern Pediatrics. Ukraine. 2021.4(116): 82-85. doi 10.15574/SP.2021.116.82

For citation: Lisetska IS. (2021). The role of the student scientific circle in the training highly qualified specialists during distance learning. Modern Pediatrics. Ukraine. 4(116): 82-85. doi 10.15574/SP.2021.116.82

Важливим етапом у формуванні майбутнього спеціаліста є самостійна робота здобувача, зокрема, залучення найкращих представників до науково-дослідної роботи (НДР). До НДР здобувачі залучаються через студентський науковий гурток (СтНГ). Пандемія коронавірусу COVID-19 і карантинні обмеження змусили майже всі країни переглянути освітні стратегії навчання.

Мета — оцінити роль функціонування СтНГ у вищому медичному навчальному закладі на кафедрі дитячої стоматології в підготовці майбутніх висококваліфікованих спеціалістів; виявити особливості його роботи під час дистанційного навчання.

Результати. Важливим засобом організації навчальної роботи здобувачів для глибокого вивчення різних аспектів дитячої стоматології є їхня науково-дослідницька діяльність при виконанні самостійної роботи, у процесі якої викладачі виявляють ініціативних і зацікавлених здобувачів, що продовжують дослідження у рамках діяльності СтНГ кафедри, проводячи НДР за обраною темою. Під час дистанційного навчання Івано-Франківський національний медичний університет (ІФНМУ) користується сайтом «Хмарні сервіси Office 365», до якого мають доступ усі викладачі й здобувачі вузу. Під час карантину засідання СтНГ проводяться у форматі онлайн-конференції в програмі Microsoft Teams (попередньо створена команда з типом «Клас» — СтНГ кафедри дитячої стоматології, куди додали гуртківців усіх курсів стоматологічного факультету та події в програмі — в календарі відповідно до календарно-тематичного плану засідань СтНГ, запрошуються студенти та викладачі). Microsoft Teams — центр для командної роботи в Office 365, який є більш спрощеним варіантом систем управління навчанням, проте дає змогу навчальній групі комунікувати та обмінюватися файлами. Програма зручна, оскільки об'єднує все в спільному робочому середовищі, яке містить чат для обговорень, файлообмінник і корпоративні програми. Засідання СтНГ організовані за допомогою відеозв'язку.

Висновки. Участь у СтНГ кафедри дитячої стоматології ІФНМУ дає змогу здобувачам підготувати повноцінну наукову роботу, що активізує навчально-виховний процес, сприяє їхньому професійному зростанню, допомагає поєднати творчий підхід, набуті теоретичні знання і практичні навички. Крім того, підвищує рівень підготовки майбутніх фахівців і формування навичок НДР як складової професійної підготовки здобувачів та розвитку наукового потенціалу майбутніх науковців навіть під час дистанційного навчання.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

Ключові слова: науково-дослідна робота, студентський науковий гурток, дистанційне навчання, здобувач.

The role of the student scientific circle in the training highly qualified specialists during distance learning

I.S. Lisetska

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ukraine

An important stage in the formation of the future specialist is the independent work of the applicant, in particular the involvement of the best representatives in research work. Applicants are attracted to the GDR through a student research group. The COVID-19 coronavirus pandemic and quarantine restrictions have forced almost all countries to reconsider educational strategies.

Purpose — to evaluate student research group the role of the functioning in the higher medical educational institution at the Department of Pediatric Dentistry in the training of future highly qualified specialists and the peculiarities of its work during distance learning.

Results. An important means of organizing the educational work of applicants for in-depth study of various aspects of pediatric dentistry is their research activities in independent work, in the process of which teachers are initiative and interested applicants who continue research within the student research group department, conducting research on selected topics. During distance learning IFNMU uses the site «Office 365 Cloud Services», which is accessible to all teachers and students. During the quarantine, student research group meetings are held in the format of online conferences in the Microsoft Teams program (previously created team with the type «Class» — student research group Department of Pediatric Dentistry, which added students of all courses of the Faculty of Dentistry and events in the program — in calendar according to the calendar-thematic plan student research group meetings, students and teachers are invited). Microsoft Teams is a teamroom for Office 365, which is a simpler version of learning management systems, but allows the learning team to communicate and share files. The program is convenient because it combines everything in a common work environment, which includes chat for discussion, file sharing and corporate programs. The student research group meeting was organized by video link.

Conclusions. Thus, participation in the student research group Department of Pediatric Dentistry IFNMU gives applicants the opportunity to prepare a full-fledged scientific work that enhances the educational process, promotes their professional growth, helps to combine creativity, theoretical knowledge and practical skills. In addition, it increases the level of training of future specialists and the formation of research work skills as a component of professional training of applicants and the development of scientific potential of future scientists even during distance learning.

No conflict of interest was declared by the author.

Key words: research work, student research group, distance learning, applicant.

Роль студенческого научного кружка в подготовке высококвалифицированных специалистов во время дистанционного обучения

И.С. Лисецкая

Ивано-Франковский национальный медицинский университет, Украина

Важным этапом в формировании будущего специалиста является самостоятельная работа соискателя, в частности, привлечение лучших представителей к научно-исследовательской работе (НИР). К НИР соискатели привлекаются через студенческий научный кружок (СНК). Пандемия коронавируса COVID-19 и карантин заставили почти все страны пересмотреть образовательные стратегии обучения.

Цель — оценить роль функционирования СНК в высшем медицинском учебном заведении на кафедре детской стоматологии в подготовке будущих высококвалифицированных специалистов; выявить особенности его работы при дистанционном обучении.

Результаты. Важным средством организации учебной работы соискателей для глубокого изучения различных аспектов детской стоматологии является их научно-исследовательская деятельность при выполнении самостоятельной работы, в процессе которой преподавателями выявляются инициативные и заинтересованные соискатели, продолжающие исследования в рамках деятельности СНК кафедры, проводя НИР по выбранной теме. Во время дистанционного обучения Ивано-Франковский национальный медицинский университет (ИФНМУ) пользуется сайтом «Облачные сервисы Office 365», к которому имеют доступ все преподаватели и соискатели вуза. Во время карантина заседание СНК проводятся в формате онлайн-конференции в программе Microsoft Teams (предварительно создана команда с типом «Класс» — СНК кафедры детской стоматологии, куда добавили кружковцев всех курсов стоматологического факультета и события в программе — в календаре в соответствии с календарно-тематического плана заседаний СНК, приглашаются студенты и преподаватели). Microsoft Teams — центр для командной работы в Office 365, который является более упрощенным вариантом систем управления обучением, однако позволяет учебной группе коммуницировать и обмениваться файлами. Программа удобна, поскольку объединяет все в общей рабочей среде, содержащей чат для обсуждений, файлообменник и корпоративные программы. Заседание СНК организовано с помощью видеосвязи.

Выводы. Участие в СНК кафедры детской стоматологии ИФНМУ позволяет соискателям подготовить полноценную научную работу, активизирует учебно-воспитательный процесс, способствует их профессиональному росту, помогает совместить творческий подход, приобретенные теоретические знания и практические навыки. Кроме того, повышает уровень подготовки будущих специалистов и формирование навыков НИР как составляющей профессиональной подготовки соискателей и развитие научного потенциала будущих ученых даже при дистанционном обучении.

Автор заявляет об отсутствии конфликта интересов.

Ключевые слова: научно-исследовательская работа, студенческий научный кружок, дистанционное обучение, соискатель.

У сфері системи освіти сьогодні відбуваються активні зміни, що пов'язані з інтеграцією в міжнародний і європейський освітній простір та дають змогу презентувати вітчизняну освіту, примножити інтелектуальний потенціал нації, зберегти кращі методи викладання та освітянські традиції. Тому завданням вищої освіти України є досягнення максимального розвитку здібностей і можливостей здобувачів, а також забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог [9,11]. Ключовим у реформуванні медичної освіти та наближення її до міжнародних стандартів є компетентнісний підхід, що передбачає базові теоретичні знання і відповідні фахові компетенції, формування яких відбувається завдяки інноваційним освітнім технологіям: інтерактивне, практично-орієнтоване, аудіовізуальне, проблемне, симуляційне, пошукове та інші види навчання в поєднанні з традиційними формами навчання [3,5,10].

Важливим етапом у формуванні майбутнього спеціаліста є самостійна робота здобувача, зокрема, залучення найкращих представників до науково-дослідної роботи (НДР). Також НДР є одним із найважливіших засобів ефективної підготовки кваліфікованих фахівців через оволодіння основами професійної творчої діяльності, методами, прийомами і навичками виконання науково-дослідних робіт, розвитку креативності, наукової інтуїції, самостійності, а також через їх практичне застосування для вирішення завдань і наукових проблем [4,10].

До НДР студенти залучаються через студентський науковий гурток (СтНГ). Заняття в СтНГ залишаються найвищим рівнем професійної підготовки студентів у здобутті вмінь

і навичок, які базуються на суб'єктивній творчості [1,2,5]. Творчий рівень професійної підготовки під час занять в СтНГ допомагає розкрити здібності та зацікавленість студентів предметом, вчить швидко знаходити необхідну інформацію за допомогою сучасних електронних ресурсів, сприяє поліпшенню знання іноземної мови, особливо професійного спрямування, задоволенню від успіхів у навчанні, спонукає в подальшому до генерування нових творчих ідей. У результаті підвищується рівень самодисципліни, самовдосконалення та розвивається клінічне мислення — важлива особистісна компетенція майбутнього лікаря [5].

Пандемія коронавірусу COVID-19 і карантинні обмеження змусили майже всі країни переглянути освітні стратегії навчання. Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 16.03.2020 № 406 «Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19» та офіційного листа від 25.03.2020 № 1/9-176 «Щодо особливостей організації освітнього процесу під час карантину», заклади освіти зобов'язані функціонувати дистанційно. Усі заклади освіти, у тому числі Івано-Франківський національний медичний університет (ИФНМУ), змушені були швидко, практично за один день, зреагувати на нові реалії, загрозу, що несе пандемія, та перевести викладання дисциплін у дистанційний режим, у тому числі функціонування СтНГ, однак за умови, щоб освітній процес тривав та був якісним і безпечним [6,9]. У сучасному глобальному світі загалом та українському соціумі зокрема мережа Інтернет певною мірою трансформувалася на освітній простір, відкриваючи студентству великі можливості доступу до інформаційних ресурсів та продуктивної співпраці. Однак дистанційна

форма навчання — це в жодному разі не спосіб підміни педагога комп'ютерною програмою, а модус взаємодіяння студентів/слухачів із викладачем на ґрунті інформаційно-комунікаційних технологій, особливо в умовах карантину [7,8].

Мета дослідження — оцінити роль функціонування СтНГ у вищому медичному навчальному закладі на кафедрі дитячої стоматології в підготовці майбутніх висококваліфікованих спеціалістів; виявити особливості його роботи під час дистанційного навчання.

Результати дослідження

Активна участь здобувачів у НДР є ефективним засобом поліпшення якості підготовки фахівців, розвитку їх соціально-психологічної компетентності для роботи у професійних колективах. Важливим засобом організації навчальної роботи здобувачів для глибокого вивчення різних аспектів дитячої стоматології є їхня науково-дослідницька діяльність при виконанні самостійної роботи, у процесі якої викладачами виявляються ініціативні та зацікавлені здобувачі, що продовжують дослідження в рамках діяльності СтНГ кафедри, проводячи НДР за обраною темою. Це дає змогу оволодіти навиками систематизації, критичного аналізу, логічного викладення та узагальнення отриманого матеріалу. На кафедрі дитячої стоматології забезпечуються умови для розвитку і становлення перелічених вище особистісних якостей, а також надається свобода вибору в навчальній спрямованості. Для цього працює СтНГ, де, починаючи з другого курсу, здобувачі мають змогу поглиблено опрацьовувати теоретичні і практичні аспекти дисциплін, що вивчаються.

Основним видом діяльності СтНГ є виконання здобувачами в позааудиторний час наукових досліджень за напрямками кафедри. Тематика наукових досліджень здобувачів розглядається і затверджується на засіданні кафедри. Вибір теми наукового дослідження здобувача, а в подальшому лікаря, є важливим моментом, оскільки часто вона на довгі роки визначає напрям наукових і клінічних інтересів молодого науковця. Здобувач обирає для себе коло питань, якими він хотів би займатися, а науковий керівник, яким є викладач кафедри, допомагає обрати тему, методики наукового дослідження.

Починається наукове дослідження здобувачів із реферативних доповідей на обрані теми

на підставі вивчення літературних джерел, які заслуховуються на засіданнях СтНГ. У подальшому ці матеріали використовуються у клінічних НДР, які згодом подаються як тези і виступи на науково-практичних конференціях студентів і молодих вчених. Такий підхід сприяє зростанню науково-дослідного потенціалу здобувачів та дає змогу підготувати кваліфікованих лікарів-стоматологів завдяки формуванню клінічного мислення, що ґрунтується на поглиблених теоретичних знаннях і підкріплюється клінічними дослідженнями. А підготовка тез і, особливо, виступів на конференціях стає тим безцінним досвідом, який у майбутньому допоможе теперішнім здобувачам спілкуватися з пацієнтами, аудиторією, навіть проводити санітарно-просвітницьку роботу серед різних колективів або шляхом публікацій чи виступів у засобах масової інформації.

Пандемія COVID-19 і карантинні обмеження не зупинили здобувачів і викладачів ІФНМУ в прагненні до розвитку. Так, СтНГ кафедри дитячої стоматології успішно функціонує у форматі онлайн. На початку кожного семестру відбувається анкетування та засідання гуртка для формування тематики засідань СтНГ з урахуванням побажань гуртківців та включення до освітнього процесу сучасних розробок і досягнень у галузі стоматології, як вітчизняних, так і закордонних. Це дає змогу зробити заняття актуальними, підтримати інтерес і мотивацію здобувачів.

Під час дистанційного навчання ІФНМУ користується сайтом «Хмарні сервіси Office 365», до якого мають доступ усі викладачі та здобувачі вузу. Під час карантину засідання СтНГ проводяться у форматі онлайн-конференції в програмі Microsoft Teams (попередньо створена команда з типом «Клас» — СтНГ кафедри дитячої стоматології, куди додали гуртківців усіх курсів стоматологічного факультету та події в програмі — у календарі відповідно до календарно-тематичного плану засідань СтНГ, запрошуються здобувачі та викладачі). Microsoft Teams — центр для командної роботи в Office 365, який є більш спрощеним варіантом систем управління навчанням, проте дає змогу навчальній групі комунікувати та обмінюватися файлами. Програма зручна, оскільки об'єднує все в спільному робочому середовищі, яке містить чат для обговорень, файлообмінник і корпоративні програми. Засідання СтНГ організовано за допомогою відеозв'язку.

Дистанційна форма роботи СтНГ має навіть певні переваги. Так, дистанційні засідання дають змогу здобувачам вчитися, перебуваючи в будь-якому місці, оскільки комунікація викладача і здобувача відбувається виключно у віртуальному просторі, навчання стає можливим із будь-якого зручного місця. Деякі гуртківці почуваються дуже впевнено і активно підтримують дискусії, що інколи не вдається під час прямого контакту, зникають психологічні незручності. Крім того, дистанційні засідання СтНГ є безпечними, що актуально і важливо в умовах пандемії COVID-19. Зручно демонструвати презентації в нараді Teams, оскільки всім добре видно тези доповіді, схеми, рентгенограми, фото клінічних кейсів і відеоматеріали на своїх моніторах, що далеко не завжди вдається успішно реалізувати під час аудиторних засідань. Отже,

робота СтНГ у форматі онлайн під час дистанційного навчання успішно розвивається.

Висновки

Таким чином, участь у СтНГ кафедри дитячої стоматології ІФНМУ під час дистанційного навчання дає змогу здобувачам підготувати повноцінну наукову роботу, що активізує навчально-виховний процес, сприяє їхньому професійному зростанню, допомагає поєднати творчий підхід, набуті теоретичні знання і практичні навички. Крім того, підвищує рівень підготовки майбутніх фахівців і формування навичок НДР як складової професійної підготовки здобувачів та розвитку наукового потенціалу майбутніх науковців.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

REFERENCES/ЛІТЕРАТУРА

- Borzik OA, Kaidashev IP. (2018). Competent approach in the training of a modern specialist in higher medical education. Collection of abstracts of scientific and practical conference with international participation «Topical issues of improving the quality of educational process». Ivano-Frankivsk Higher Educational Institution «IFNMU»: 77. [Борзих ОА, Кайдашев ІП. (2018). Компетентний підхід у підготовці сучасного фахівця з вищою медичною освітою. Збірник тез науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу». Івано-Франківськ ДВНЗ «ІФНМУ»: 77].
- Denina RV. (2015). Student Scientific Circle: Improving Professional Skills. Bukovyna Medical Bulletin. 19; 3 (75): 282–284. [Деніна РВ. (2015). Студентський науковий гурток: удосконалення професійних навичок. Буковинський медичний вісник. 19; 3 (75): 282–284].
- Dronov OI, Nastashenko IL, Kovalska OI, Kryuchyna EA, Skomarovsky OA, Protsyuk AV. (2013). The Role of Student Scientific Circle in the Motivation of the Professional Orientation of Medical Students. Bulletin of the Ukrainian Medical Dental Academy. 13 (1): 288–290. [Дронов ОІ, Насташенко ІЛ, Ковальська ОІ, Крючина ЄА, Скомаровський ОА, Процюк АВ. (2013). Роль діяльності студентського наукового гуртка в мотивації професійної орієнтації студентів-медиків. Вісник ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія». 13 (1): 288–290].
- Gotyur OI, Denina RV, Volyn DA, Kocherzhat OI. (2019). The role of student's research work in shaping the future specialist. Art of Medicine. 3 (11): 85–88. [Готюр ОІ, Деніна РВ, Волинський ДА, Кочержат ОІ. (2019). Роль науково-дослідної роботи студента у формуванні майбутнього фахівця. Art of Medicine. 3 (11): 85–88].
- Kocherga ZR, Nedostup IP, Pavlikivska BM, Gan RZ, Lotovskaya TV etc. (2019). Organization of work of pediatric student scientific circle is an integral part of a competent approach in the preparation of future highly qualified specialists. Bukovyna Medical Bulletin. 23; 3 (91): 150–155. [Кочерга ЗР, Недоступ ІС, Павликівська БМ, Ган РЗ, Лотовська ТВ та ін. (2019). Організація роботи педіатричного студентського наукового гуртка — невід'ємна частина компетентного підходу в підготовці майбутніх висококваліфікованих спеціалістів. Буковинський медичний вісник. 23; 3 (91): 150–155].
- Korbut OG. (2021). Distance learning: models, technologies, prospects. [Корбут ОГ. (2021). Дистанційне навчання: моделі, технології, перспективи]. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1123>.
- Kucherenko N. (2018). Distance learning as a challenge of modern university education: philosophical and legal dimension. Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic». Legal sciences. 20: 34–40. [Кучеренко Н. (2018). Дистанційне навчання як виклик сучасної університетської освіти: філософсько-правовий вимір. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 20: 34–40].
- MES of Ukraine. (2000). The concept of development of distance education in Ukraine of the year: Resolution of December 20. Ministry of Education and Science of Ukraine. [МОН України. (2000). Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні року: Постанова від 20 грудня 2000. Міністерство освіти і науки України]. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>.
- Skrypnuk LM. (2012). Distance medical education: modern realities and problems. Archive of clinical medicine. 2 (18): 116–118. [Скрипник ЛМ. (2012). Дистанційна медична освіта: сучасні реалії та проблеми. Архів клінічної медицини. 2 (18): 116–118].
- Trefanenko IV, Khukhlin OS. (2017). Student Science Circle as a Type of Student Research. Bulletin of the Ukrainian Medical Dental Academy. 17 (1): 278–281. [Трефаненко ІВ, Хухліна ОС. (2017). Студентський науковий гурток як вид науково-дослідної роботи студентів. Вісник ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія». 17 (1): 278–281].
- Tretyak NG, Dudchenko MO, Shaposhnik OA, Kudrya SP. (2017). The role of the student scientific society as a way in forming students' independent work. Bulletin of problems of biology and medicine. 1 (135): 232–234. [Третяк НГ, Дудченко МО, Шапошник ОА, Кудря ІП. (2017). Роль студентського наукового товариства як шляху у формуванні самостійної роботи студентів. Вісник проблем біології і медицини. 1 (135): 232–234].

Відомості про авторів:

Лісецька Ірина Сергіївна — к. мед. н., асистент каф. дитячої стоматології Івано-Франківського НМУ. Адреса: м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 2. <https://orcid.org/0000-0001-9152-6857>.
Стаття надійшла до редакції 28.02.2021 р., прийнята до друку 13.05.2021 р.

Правила подачі та оформлення статей

Авторська стаття направляється до редакції електронною поштою у форматі MS Word. Стаття супроводжується офіційним направленням від установи, в якій була виконана робота, з візою керівництва (наукового керівника), завіреним круглою печаткою установи, експертним висновком про можливість відкритої публікації, висновком етичного комітету установи або національної комісії з біоетики. На останній сторінці статті мають бути власноручні підписи всіх авторів та інформація про відсотковий внесок у роботу кожного з авторів.

Приймаються оригінали супровідних документів з примірником рукопису, підписаного автором(ами), надіслані поштою, або скановані копії вищезазначених документів і першої (титольної) сторінки статті з візою керівництва, печаткою установи і підписами всіх авторів у форматі Adobe Acrobat (*.pdf), надіслані на електронну адресу редакції.

Статті приймаються українською, російською або англійською мовами.

Структура матеріалу: вступ (стан проблеми за даними літератури не більше ніж 5–7-річної давності); мета, завдання, матеріали та методи; результати дослідження та їх обговорення (висвітлення статистично опрацьованих результатів дослідження); висновки, перспективи подальших досліджень у даному напрямку; список літератури (два варіанти); реферати українською, російською та англійською мовами.

Реферат є незалежним від статті джерелом інформації, коротким і послідовним викладенням матеріалу публікації за основними розділами і має бути зрозумілим без самої публікації. Його обсяг не повинен бути менше 300–350 слів. Обов'язково подаються ключові слова (від 3 до 8 слів) у порядку значущості, що сприятиме індексуванню статті в інформаційно-пошукових системах. Реферат до оригінальної статті повинен мати структуру, що повторює структуру статті: мета дослідження; матеріали і методи; результати; висновки; ключові слова. Усі розділи у рефераті мають бути виділені в тексті жирним шрифтом. Для інших статей (огляд, лекція, клінічний випадок тощо) реферат повинен включати короткий виклад основної концепції статті та ключові слова.

Оформлення статті. На першій сторінці зазначаються: індекс УДК ліворуч, ініціали та прізвища авторів, назва статті, назва установ, де працюють автори та виконувалось дослідження, місто, країна. За умови проведення досліджень із залученням будь-яких матеріалів людського походження, в розділі «Матеріали і методи» автори повинні зазначити, що дослідження проводилися відповідно до стандартів біоетики, були схвалені етичним комітетом установи або національною комісією з біоетики. Те саме стосується і досліджень за участю лабораторних тварин.

Наприклад: «Дослідження виконані відповідно до принципів Гельсінської Декларації. Протокол дослідження ухвалений Локальним етичним комітетом (ЛЕК) всіх зазначених у роботі установ. На проведення досліджень було отримано поінформовану згоду батьків дітей (або їхніх опікунів)».

«Під час проведення експериментів із лабораторними тваринами всі біоетичні норми та рекомендації були дотримані».

Кількість ілюстрацій (рисунок, схеми, діаграми, фото) має бути мінімальною. Діаграми, графіки, схеми будуються у програмах Word або Excel; фотографії повинні мати один із наступних форматів: PDF, TIFF, PSD, EPS, AI, CDR, QXD, INDD, JPG (150–600 dpi).

Таблиці та рисунки розташовують у тексті статті відразу після першого згадування. У підпису до рисунку наводять його назву, розшифровують усі умовні позначки (цифри, літери, криві тощо). Таблиці мають бути оформлені відповідно до вимог ДАК, бути компактними, пронумерованими, мати назву. Номери таблиць, їхні заголовки і цифрові дані, оброблені статистично, повинні точно відповідати наведеним у тексті статті.

Посилання на літературні джерела у тексті позначаються цифрами у квадратних дужках та відповідають нумерації у списку літератури. **Статті зі списком літературних джерел у вигляді посилань на кожній сторінці або кінцевих посилань не приймаються.**

Необхідно подавати два варіанти списку літератури.

Перший (основний) варіант наводиться одразу після тексту статті, джерела розташовуються за алфавітом. Список літератури наводиться латиницею. Джерела на українській та російській мовах наводяться у тому написанні, як вони зазначені та реєструються на англійських сторінках сайтів журналів. Якщо джерело не має назви англійською мовою — воно наводиться у транслітерації. Таке оформлення списку літератури необхідно для аналізу статті та посилань на авторів у міжнародних наукометричних базах даних, підвищення індексу цитування авторів.

Другий варіант повторює перший, але джерела на українській та російській мовах подаються в оригінальній формі. Цей варіант необхідний для оформлення електронних версій журналу на російській та українській сторінках, цитованості у кирилічних наукометричних базах.

Згідно з Наказом МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» оформлення списку літератури здійснюється відповідно стилю APA (American Psychological Association style), що може використовуватися у дисертаційних роботах.

Приклади оформлення літературних джерел:

Author AA, Author BB, Author CC. (2005). Title of the article. Title of Journal. 10(2);3:49–53.

Author AA, Author BB, Author CC. (2006). Title of the book. City: Publisher: 256.

У тексті статті допускаються загальноприйняті скорочення, а також авторські скорочення, які обов'язково розшифровуються у тексті при першому згадуванні та залишається незмінними по всьому тексту. У кінці статті автори мають заявити про наявність будь-яких конкуруючих фінансових інтересів щодо написання статті. Зазначення конфлікту інтересів або його відсутності у статті є обов'язковим.

Приклад: «Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів» або «Матеріал підготовлений за підтримки компанії...»

Стаття закінчується відомостями про усіх авторів. Зазначаються прізвище, ім'я, по батькові (повністю), вчений ступінь, вчене звання, посада в установі/установах, робоча адреса з поштовим індексом, робочий телефон і адреса електронної пошти; ідентифікатор ORCID (<https://orcid.org/register>). Автор, відповідальний за зв'язок із редакцією, надає свій мобільний/контактний номер телефона.

Відповідальність за достовірність та оригінальність наданих матеріалів (фактів, цитат, прізвищ, імен, результатів досліджень тощо) несуть автори.

Редакція забезпечує рецензування статей, виконує спеціальне та літературне редагування, залишає за собою право скорочувати обсяг статей. Відмова авторам у публікації статті може здійснюватися без пояснення причин и не вважається негативним висновком щодо наукової та практичної значущості роботи.

Статті, оформлені без дотримання правил, не розглядаються і не повертаються авторам.

Редколегія